

“Ara la capital de Catalunya és Madrid”

Josep Maria Bricall i Masip (Barcelona, 1936) va ser secretari general de la Presidència (1977-79) de la Generalitat provisional i conseller de Governació (1979-80) del govern de Tarradellas, del qual en va ser també gran amic. En aquesta entrevista reflexiona sobre com van anar les coses i quins errors es van poder cometre.

La manifestació de l'11 de setembre del 1977 a Barcelona es presenta com el desencadenant perquè Madrid s'adonés que calia restablir l'autonomia de Catalunya. Hi està d'acord?

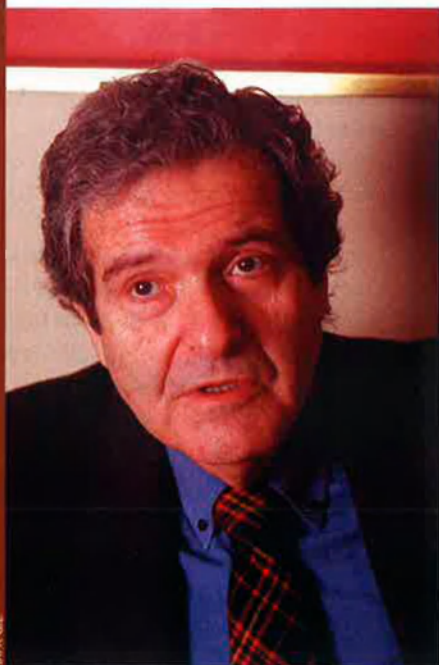
—Quina importància té per a un govern que té policia i exèrcit una manifestació al passeig de Gràcia? Cap ni una. En canvi, sí que és cert que a Catalunya hi havia un sentiment general de resoldre el problema a través de l'autonomia. Espanya en aquell moment també s'adonava que, sense Catalunya, ni el rei acabaria tenint la corona, com va passar amb la República, així que van haver de pactar els dos costats. Prova evident és que quan Tarradellas li va dir a Adolfo Suárez que havien sortit al carrer un milió de persones, aquest li va contestar: “*Cuántas hubieran quedado si hubiese enviado a la Guardia Civil?*”. Abans de la manifestació el decret de restabliment ja estava pactat, i aquest decret és, fonamentalment, l'existent.

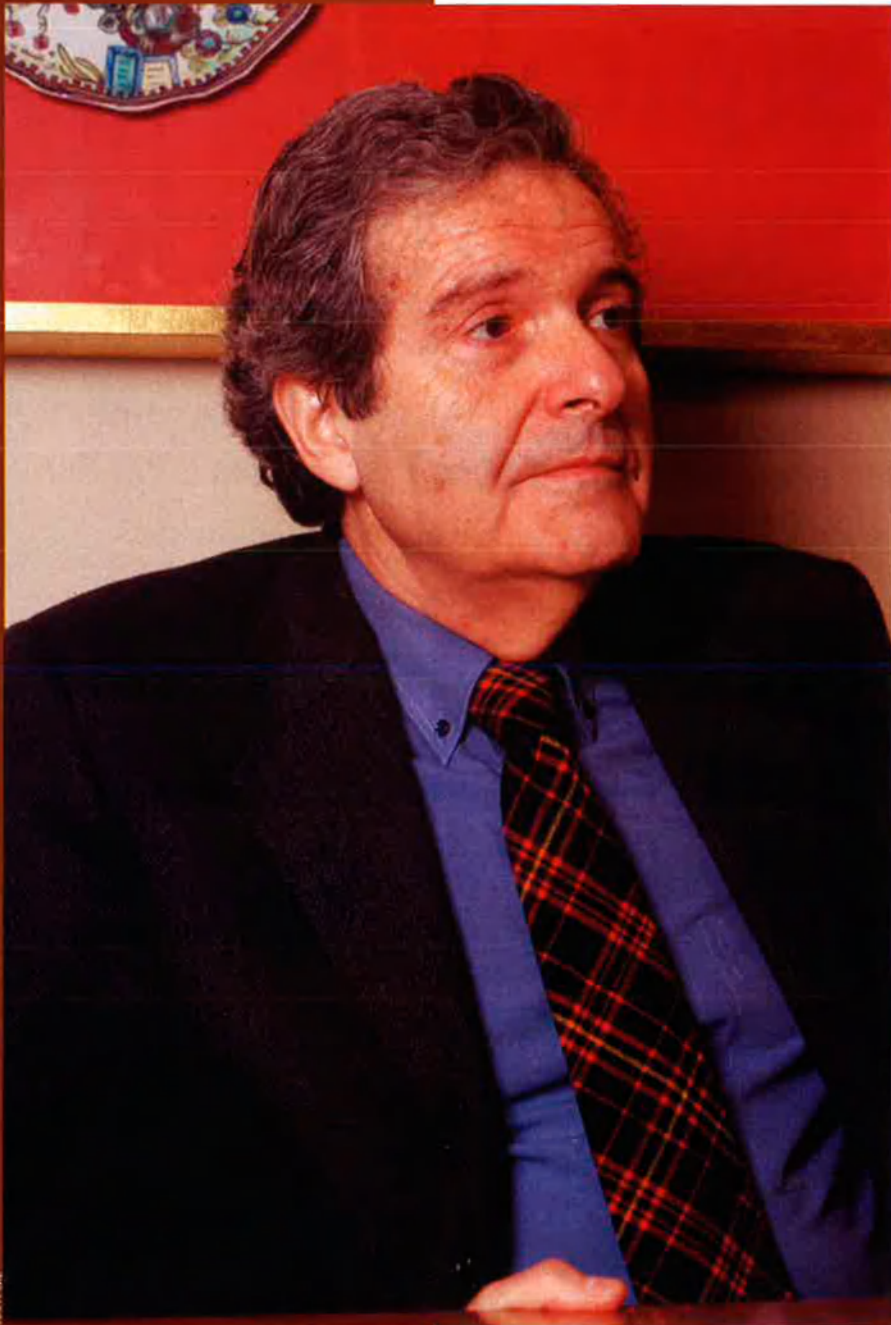
—Quina estratègia de negociació seguia el president Tarradellas?

—El president, durant l'exili, va aplicar sempre una política de pactar amb l'estat mani qui mani, un cop Franco desapareix. I aquest pacte s'ha de fer des de la Generalitat, que d'alguna manera és un estat. Això es va realitzar amb un procés continuat, claríssimament en l'època de Suárez, quan hi ha una aproximació important. La idea del president és firmar el pacte amb l'estat abans que hi hagi la Constitució i les eleccions, perquè quan hi hagi els comicis a Catalunya ja existeixi un poder polític.

—No tothom veia tan clar que la Generalitat pogués restablir-se tan fàcilment...

—El senyor Pujol ho va engegar tot a rodar perquè, suposo que per ambició personal, va insistir a ser a la Comissió de los 9, en contra dels advertiments del president Tarradellas. De fet, al míting final de Convergència de les eleccions del 1977 Pujol va dir que la Generalitat trigaria com a mínim dos anys a restablir-se, fins que es constituïssin les noves Corts. Al cap d'una setmana ja teníem en Tarradellas a Madrid. Evidentment,

PAVA GIL

“Josep Tarradellas passarà a la història com l'única possibilitat que l'esquerra manés a Catalunya. I les esquerres encara avui no se n'han adonat.”

Suárez va saber aleshores que era molt més fàcil pactar amb Pujol que no pas amb el president.

—Tarradellas no es va trobar amb gaires elements de ruptura amb el règim franquista. Tot i així, es va recuperar la Generalitat i una certa autonomia. Quina va ser la clau de l'èxit?

—En aquell període va quedar clar que Catalunya ha de viure pactant amb el Govern d'Espanya, i aquest pacte s'ha de fer amb una relació molt semblant a la que hi ha entre

dos estats. Això, sens dubte, només s'aconsegueix presentant les propostes molt raonades i pensades. Des que va arribar el president de l'exili fins al final de l'any 1978 això es va aconseguir força. Aquesta va ser la tasca més important del Govern Tarradellas, el qual, en retornar, s'havia trobat una legislació que ho havia previst tot menys que es restablís la Generalitat. Tarradellas va haver de crear una estructura mínima i al mateix temps realitzar les funcions que li venien de l'administració central procedents dels traspassos dels ministeris. La política de negociació va tenir el punt àlgid en el fet que el Govern de Madrid va permetre que els governadors civils de Catalunya poguessin ser convocats i presidits pel mateix president Tarradellas.

—Tarradellas també és un personatge històric. Fins i tot Josep Piqué ha reivindicat alguns dels seus plantejaments...

—Josep Tarradellas ha tingut una visió dels problemes de Catalunya i d'Espanya en general que va més enllà del que sembla que pretén Catalunya, que no és gran cosa. Defensava les seves idees amb rigorositat, però alhora era molt flexible. Sovint se li ha penjat el mort d'home autoritari, i no és cert; de fet, els seus col·laboradors han estat sempre persones molt independents. Però Tarradellas passarà també a la història com l'única possibilitat que l'esquerra manés a Catalunya. I les esquerres encara avui no se n'han adonat.

—L'eufòria al carrer pel retorn del president no es va encomanar del tot portes endins de la Generalitat...

—Aquell diumenge els tarradellistes teníem molta por, perquè els partits, excepte ERC, PSC i en certa manera els comunistes, no mostraven un gran entusiasme pel fet que tornés el president. Tenien por que Tarradellas no els deixaria fer res. Des de Madrid, el president em va telefonar perquè li preparés el discurs.

Aquell dia no va deixar de repetir que ell ho faria tot menys un 6 d'octubre [referint-se als Fets d'Octubre del 1934, a partir dels quals l'Estatut

va ser suspès i el Consell Executiu empresonat]. L'endemà s'havia de reunir amb el capità general, un antic ministre de Franco, i estava més preocupat per això que no per la rebuda que li havien fet. Quan Tarradellas era a l'exili, em va dir: "Els catalans vam demanar l'Estatut, el vam votar, i el poble espanyol ens va dir que sí; només Franco va dir que no; per tant, hem de tornar." I així va ser, aquesta és la gran màgia del seu retorn.

—Parlem de l'Estatut. Des del primer moment, als tarradellistes, no els acabava de fer el pes...

—Molts polítics no van voler entendre què significava aquest Estatut, i ells tenen gran part de la responsabilitat del que tenim ara. L'Estatut de Catalunya és l'intent més fort de centralització que ha tingut aquí Espanya, des del moment en què permet que la regionalització que s'ha fet a algunes províncies espanyoles tingui uns estatuts gairebé iguals als de Catalunya. Si tot Espanya té uns estatuts com el nostre, vol dir que el de Catalunya és molt mediocre.

—De fet, el Govern Suárez no semblava gaire amoïnada amb aquest Estatut.

—Jo vaig tenir una conversa amb el ministre d'Administració Territorial, Antonio Fontán, i em va dir que uns traspessos de funcions que havien de venir a la Generalitat no arribaven perquè Adolfo Suárez ja s'havia adonat que amb l'Estatut no arribaríem gaire lluny. El mateix president Tarradellas el va anomenar "l'estatut de Suárez per Catalunya".

—L'Estatut era, en certa manera, aliè a la Generalitat, oi?

—Sí, nosaltres no vam participar-ne gens, el van redactar i negociar els diputats i senadors catalans a Madrid. No van fer mai consultes a cap tècnic de la Generalitat, ni als consellers dels mateixos partits, ni al president. També és veritat que el president no hi creia massa, en la idea de l'Estatut, no vull amagar que ell no veia clar que en aquell moment l'Estatut havia de ser la primera prioritat. Li semblava que fins que no s'haguessin fet totes les lleis orgàniques

de la Constitució, l'Estatut es podia quedar en un no-res. I quan va acabar el període per presentar l'Estatut, aleshores el president els va posar obstacles perquè el considerava un mal Estatut.

—I doncs, per què Tarradellas va permetre que tirés endavant?

—Quan vaig llegir l'Estatut vaig veure que allò era un desastre. Els punts fonamentals no hi eren, ni l'ordre públic, ni els ajuntaments, ni la vida local, ni la divisió territorial de Catalunya, ni un sistema financer clar, ni Seguretat Social, ni empreses públiques. Aleshores els col·laboradors més propers vam anar a veure el president i li vam dir: "Si vostè diu 'no' a l'estatut, compti amb nosaltres perquè farem el possible perquè no sigui aprovat." El president no es va atrevir a fer-ho, amb més de 80 anys i la vida que havia portat, això li va pesar. Vam esperar que les circumstàncies permetessin fer alguna cosa, però no hi va haver l'oportunitat.

—Però amb l'Estatut aprovat, ja no només són els tarradellistes els insatisfets.

—Sí. Això és degut a una cosa molt curiosa que no se sap, i és que després del referèndum de l'Estatut al consell de la Generalitat, en comptes d'eufòria hi va haver un clima de pessimisme potent, perquè Madrid ja estava tranquil·la; l'Estatut de Catalunya es podia generalitzar per tot Espanya sense problemes. Ara bé, no és Madrid el que ens ha tirat la pedra al sostre, ens l'hem posada nosaltres mateixos.

—Parlant de Madrid, la política de Tarradellas de pactar amb l'estat mani qui mani, no té pas els mateixos efectes que fa vint-i-cinc anys...

—No, ara el resultat és que per primera vegada en la història la capital de Catalunya és Madrid. I això ens ho hem guanyat a pols. La diferència és que Tarradellas no se sotmetia, sinó que convencia raonant. Si Tarradellas va dir "ho faré tot menys el ridícul", ara el Govern català fa tot el que sigui fer el ridícul.

Gemma Aguilera

"Després del referèndum de l'Estatut, al consell de la Generalitat en comptes d'eufòria hi va haver un clima de pessimisme potent, perquè Madrid ja estava tranquil·la; l'Estatut de Catalunya es podia generalitzar per tot Espanya sense problemes. Ara bé, no és Madrid qui ens ha tirat la pedra al sostre, ens l'hem posada nosaltres mateixos"